

แบบฟอร์มข้อมูลและความรู้ของบุคลากรของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์

ชื่อ-นามสกุล นางสาวบุษกร แสงแก้ว ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กลุ่มงาน/ฝ่ายพัฒนาเครือข่ายอนามัยการเจริญพันธุ์

1. งานที่รับผิดชอบ

งานตามภารกิจ ได้แก่

- รับผิดชอบ โครงการส่งเสริมการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรและพัฒนาเครือข่ายอนามัยการเจริญพันธุ์
ในวัยรุ่นและเยาวชน ในเรื่องการพัฒนามาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ
ปรับปรุง
- รับผิดชอบการขับเคลื่อนตามตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการ
เจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร
เป้าประสงค์ที่ 1 ระบบบริการสุขภาพมีความเป็นมิตรกับวัยรุ่น
ตัวชี้วัด 1.1 ร้อยละความพึงพอใจของวัยรุ่นที่ได้รับบริการสุขภาพที่เป็นมิตร
ตัวชี้วัด 1.2 ร้อยละของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (รพศ. รพท. รพช.) ผ่านเกณฑ์
มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน
เป้าประสงค์ที่ 2 วัยรุ่นเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร
ตัวชี้วัด 2.1 ร้อยละของวัยรุ่นที่เข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตร
- รับผิดชอบการประชุมคณะทำงานยุทธศาสตร์ที่ 3 (ภายใต้โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข
ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560-2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการ
ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559
- ร่วมตรวจประเมินศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
ตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม
- เป็นคณะกรรมการพัฒนาการจัดการความรู้และนวัตกรรมกรมอนามัย
- เป็นคณะกรรมการติดตามประเมินผลระบบควบคุมภายในของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
- เป็นคณะทำงานดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ประจำปีงบประมาณ 2563
  - ตัวชี้วัดที่ 1.13 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปีต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี พันคน
  - ตัวชี้วัดที่ 1.14 ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี
  - ตัวชี้วัดที่ 2.3 ร้อยละของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ
  - ตัวชี้วัดที่ 2.4 ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนกรมอนามัยก้าวสู่องค์กรที่มีสมรรถนะ
สูงตามแนวทาง PMQA 2558/PMQA 4.0
  - ตัวชี้วัดที่ 2.5 ความสำเร็จของการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการหน่วยงาน

2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ได้แก่

- ข้อมูลแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560-2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ระยะ 3 ปี (ปีงบประมาณ 2562-2564)
- ข้อมูลคำสั่งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภในวัยรุ่นที่ 3/2561 เรื่องการแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพและเป็นมิตร
- ข้อมูลผลการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน
- สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชน ปี 2561
- ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภในวัยรุ่น พ.ศ.2559 เช่น กฎกระทรวง
- ข้อมูลผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น ของศูนย์อนามัยและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

3. ความรู้สำคัญที่ใช้ในการทำงาน

- มาตรฐานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับบูรณาการ
- ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภในวัยรุ่นระดับชาติ
- กฎกระทรวง

4. ข้อมูล/ความรู้ที่ต้องการเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง

ความรู้ในเรื่องการวางแผนการดำเนินงานทางยุทธศาสตร์ระดับนโยบายและพื้นที่ กลไกการจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนระดับพื้นที่ และกระบวนการดำเนินงาน การวิเคราะห์เชิงข้อมูลและการกำหนดนโยบายโดยใช้ฐานข้อมูลด้านสุขภาพ

แบบฟอร์มการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)

ชื่อ-นามสกุล นางสาวบุษกร แสงแก้ว ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กลุ่มงาน พัฒนาเครือข่ายอนามัยการเจริญพันธุ์

ชื่อเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อการจัดบริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

หลักการและเหตุผล

บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Services: YFHS) เป็นนโยบายระดับชาติ เนื่องจากการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนเป็นหนึ่งในมาตรการการดำเนินงานตามนโยบายการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2553-2557) และเป็นมาตรการหลักเพื่อปรับปรุงสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น นอกจากนี้นโยบายที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมแล้ว กรมอนามัยได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่สำคัญ ได้แก่ มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Services : YFHS) และแบบประเมินตนเอง รวมทั้งจัดอบรมการให้บริการที่เป็นมิตรกับวัยรุ่นและเยาวชนให้กับแพทย์และพยาบาลจากโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ มีกิจกรรมนิเทศติดตาม สนับสนุนสื่อสิ่งพิมพ์ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานจัดบริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่นอย่างมีคุณภาพ ทำให้มีความก้าวหน้าที่ชัดเจน ในการจัดบริการ “คลินิกวัยรุ่น” ในโรงพยาบาลต่างๆ ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กรมอนามัยมีการพัฒนาระบบการประเมินและรับรองการดำเนินงานโดยผ่านเกณฑ์มาตรฐานฯ ดังกล่าว จากการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานคลินิกวัยรุ่นในประเทศไทยพบว่า ปัจจัยที่เอื้อให้โรงพยาบาลมีการดำเนินการคลินิกวัยรุ่นที่สำคัญ คือ การมีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และการดำเนินงานในรูปแบบคณะทำงานภายในโรงพยาบาล มีบริการข้อมูลความรู้และการให้การปรึกษา ซึ่งเป็นบริการพื้นฐานของทุกโรงพยาบาล แต่การดูแลต่อเนื่อง การส่งต่อ สถานที่ให้บริการและการให้บริการนอกเวลา ยังเป็นประเด็นที่ต้องมีการพัฒนาต่อไป (ประกายดาว พรหมประพัฒน์และคณะ, 2555) และการศึกษาในระยะดำเนินการ มีการศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของโรงพยาบาลตามมาตรฐาน YFHS ในช่วงปี พ.ศ.2555-2557 พบว่า ในภาพรวมโรงพยาบาล มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยความสำเร็จคือ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง และการจัดบริการเชิงรับเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน การบริหารจัดการในประเด็นผู้บริหารให้การสนับสนุน (พัชรินทร์ กสิบุตร, 2557)

จากผลการศึกษาดังกล่าว เป็นการศึกษาถึงปัจจัยความสำเร็จในเชิงนโยบายและการดำเนินงานตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในภาพรวมเท่านั้น แต่ยังไม่ทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการภายในโรงพยาบาล และความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการดำเนินงานจัดบริการสุขภาพตามองค์ประกอบตามมาตรฐาน YFHS

วัตถุประสงค์การศึกษา

ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงพยาบาลตามองค์ประกอบของมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับบูรณาการ
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

ทราบมุมมองของผู้ปฏิบัติงานของโรงพยาบาลต่อมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับบูรณาการ

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงานบริการสุขภาพวัยรุ่นของโรงพยาบาลที่มีการดำเนินงานตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนมากกว่า 3 ปี และได้รับการเยี่ยมเสริมพลังเพื่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จการดำเนินงานจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนตามองค์ประกอบของมาตรฐานฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย/ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยทำเป็นรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบและรวมทุกองค์ประกอบของมาตรฐานฯ จากนั้นนำเสนอในรูปแบบตาราง กำหนดเกณฑ์เฉลี่ย ในความหมายของการประเมินค่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ดังนี้

- 4.21 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 3.41 - 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 2.61 - 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 1.81 - 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1.00 - 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จที่เอื้อต่อการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่รับผิดชอบงาน YFHS ของโรงพยาบาลที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจำนวน 74 คน พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสำรวจเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ($X=3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ 3 บริการที่ครอบคลุมความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีค่าคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด ($X=4.04$) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ ($X=3.99$) องค์ประกอบที่ 4 ระบบบริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ($X=3.94$) และองค์ประกอบที่ 2 การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และการสร้างความต้องการในการใช้บริการ ($X=3.79$) ตามลำดับ ผลการศึกษาสะท้อนถึงมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนเป็นปัจจัยความสำเร็จในการจัดบริการภายในโรงพยาบาลที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงาน

กรมอนามัย ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ให้แก่โรงพยาบาลนอกสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดครอบคลุมการให้บริการที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนตาม พ.ร.บ.ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ควรสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น ภายใต้กลไกการดำเนินงานของกรมอนามัย ได้แก่ อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

ควรมีการสำรวจรูปแบบการจัดบริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลนอกสังกัดกระทรวง
สาธารณสุขและโรงพยาบาลเอกชน